

Handläggare

Maria Mahmutovic Ljungsryd
Planeringssekreterare

Mottagare

Regeringskansliet
U2025/01067

Yttrande över remiss från Utbildningsdepartementet – Förbättrat stöd i skolan

Sammanfattning

I yttrandet återges Lunds kommuns ställningstagande gällande förslagen i delbetänkandet av utbildningsdepartementets remiss "Förbättrat stöd i skolan".

Yttrande

6.1 Bestämmelserna om extra anpassningar i samtliga skolformer ska avskaffas.

Utredningens förslag: Bestämmelserna om stöd i form av extra anpassningar ska avskaffas.

Lunds kommuns synpunkter: Lunds kommun tillstyrker förslaget med följande synpunkter.

Det finns en risk att formuleringen kan tolkas som att individuellt stöd inte längre behöver ges inom ramen för undervisningen om inte detta tydliggörs i författningen. Utredningen resonerar om alla barn- och elevers olika behov och om betydelsen av att alla förskolelärare och lärare använder sig av en variation av stöttande arbetsmetoder som ett naturligt inslag i all undervisning, i vilket Lunds kommun instämmer.

Flera av utredningens förslag syftar till att underlätta möjligheten till att sätta eleverna i särskiljande stödåtgärder varför det finns skäl att tydliggöra att stödet i första hand inte ska ges utanför klassrummet. Benämningen av skolans första stödnivå bör därför breddas till att även innefatta begreppet *stöd*, exempelvis "ledning, stöd och stimulans".

6.2 Garantin för tidiga stödinsatser ska avskaffas. Nationella prov i årskurs 3 i grundskolan och sameskolan samt i årskurs 4 i specialskolan ska avskaffas.

Utredningens förslag: Garantin för tidiga stödinsatser ska avskaffas.

De nationella proven i årskurs 3 i grundskolan och sameskolan,

respektive årskurs 4 i specialskolan, ska avskaffas.

Lunds kommuns synpunkter: Lunds kommun tillstyrker förslaget.

6.3 Alla barn och elever ska ges ledning och stimulans för att kunna följa undervisningen.

Utredningens förslag: Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de ska kunna följa undervisningen och utifrån sina egna förutsättningar utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att tillgodogöra sig kunskaper i förhållande till ämnets syfte och centrala innehåll, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

Elever som lätt tillgodogör sig de kunskaper som minst motsvarar betygskriteriet godtagbara kunskaper eller lätt uppfyller de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Lunds kommuns synpunkter: Lunds kommun tillstyrker förslaget med följande synpunkter. Lunds kommuns bedömning är att det även i denna del bör skrivas fram tydligare redan i författningsförslaget att stödet i första hand ska ges inom den ordinarie gruppen för undervisning av samma skäl som ovan.

6.4 Standardiserade tester ska införas för att identifiera elever med behov av stöd.

Utredningens förslag: Standardiserade tester ska införas för att identifiera elever som har behov av stöd i läs- och skriv- och matematikutveckling.

Standardiserade tester ska genomföras i årskurs 1, 2, 3, 5 och 8 i grundskolan och anpassade grundskolan. I sameskolan ska tester genomföras i årskurs 1, 2, 3 och 5. I specialskolan ska tester genomföras i årskurs 1, 2, 3, 6 och 9.

I anpassade grundskolan ska standardiserade tester genomföras av de elever som läser ämnen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om utformning av standardiserade tester.

Utredningens bedömning: Regeringen bör ge Statens skolverk i uppdrag att ta fram och utforma standardiserade tester.

Lunds kommuns synpunkter: Lunds kommun tillstyrker förslaget med följande synpunkter. Standardiserade tester är bra om de är vetenskapligt förankrade och inte endast mäter var eleven befinner sig i förhållande till det centrala innehållet och målen. De bör också fånga upp elevens nivå av de grundläggande färdigheter och förmågor inom ämnet som behövs i kunskapsutvecklingen. Detta kan möjliggöra tidig upptäckt av stöd eller ytterligare stöd. Resultaten bör samtidigt kunna ge ett stöd i utformandet av den fortsatta undervisningen och det bör därför förtydligas att *resultaten ska användas för att anpassa undervisningen så att den bättre svarar mot varje elevs individuella behov och stöttar samtliga elever i klassen att komma så långt som möjligt i sin utveckling.*

Verksamheterna upplever redan idag att nationella prov och befintliga obligatoriska tester tyvärr sällan tillför ny kunskap om vilka elever som är i behov av stöd i läs- och skrivutvecklingen och i kunskapsutvecklingen i övrigt. Lunds kommun efterfrågar därför en djupare analys av behovet av standardiserade tester, än vad utredningen har presenterat.

Vad gäller läsning och skrivning använder Lunds kommun sig av de standardiserade testerna från Legilexi, liksom 47 procent av alla elever i Sverige årskurs 1-6. Kommunens bedömning är att dessa tester gett god utveckling på elevernas läsutveckling under de två år som testningen genomförts systematiskt med alla elever i årskurs 1-3. Testerna genomförs tre gånger per läsår och resultaten sammanställs automatiskt på såväl elev-, klass-, skol-, samt huvudmannanivå.

Trots att de, av utredningen, föreslagna testerna är avsedda att vara mindre tidskrävande än nuvarande prov och kartläggningar, planeras de att genomföras betydligt mer frekvent. För att underlätta administrationen av testerna föreslår Lunds kommun att de distribueras digitalt och företrädesvis genererar automatiska sammanställningar av resultaten på elev-, klass-, skol-, och huvudmannanivå. Färdiga förslag på hur den fortsatta undervisningen och det pedagogiska stödet kan utformas hade väsentligt kunnat underlätta för skolorna i deras arbete. Därutöver hade sådana förslag kunnat tillgängliggöra evidensbaserade metoder i undervisningen och bidra till en mer likvärdig utbildning.

Lunds kommun föreslår vidare att Skolverket, även i denna fråga, ges i uppdrag att följa upp och utvärdera testernas resultat på nationell nivå. Uppdraget bör omfatta såväl insamling och sammanställning av statistik som dokumentation av erfarenheter från berörda

verksamheter. Syftet är att skapa förutsättningar för en kontinuerlig utveckling samt för en systematisk bedömning av testernas relevans och användbarhet. Kommunen vill även lyfta behovet av att testerna normeras. Genom normering kan elevers behov av stöd identifieras utifrån objektiva mått, vilket minskar beroendet av subjektiva bedömningar och därmed stärker likvärdigheten i bedömningen.

6.5 En ny stödform, "stödundervisning", införs för snabbt och flexibelt stöd.

Utredningens förslag: Elevers rätt till stödundervisning ska regleras i skollagen. Om ansvarig lärare inom ramen för undervisningen bedömer att en elev riskerar att inte kunna följa undervisningen och har svårt att tillgodogöra sig kunskaper i förhållande till ämnets syfte och centrala innehåll, ska läraren anmäla det till rektorn som ska se till att eleven skyndsamt ges stödundervisning.

Stödundervisning får ges i form av undervisning i mindre grupp eller enskild undervisning i det ämne som eleven uppvisar svårigheter i.

Vid behov ska samråd ske med speciallärare eller specialpedagog vid bedömning och planering av stödundervisningen.

Om det finns särskilda skäl får rektorn besluta att det inte ska ges stödundervisning.

Stödundervisningen ska utvärderas senast inom en månad efter att den har påbörjats för att avgöra om eleven behöver fortsatt stödundervisning eller om en utredning om särskilt stöd ska göras.

En elev bör inte ges stödundervisning längre tid än två månader och i högst tre ämnen åt gången per termin.

Resultatet av utvärderingen ska även överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs eller nästa nivå av ämnet.

Bestämmelserna om stödundervisning ska gälla i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan samt sameskolan. I gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska bestämmelserna om stödundervisning endast gälla ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik. I anpassade grundskolan och i anpassade gymnasieskolan ska bestämmelserna endast gälla för elever som läser ämnen.

Utredningens bedömning: Stödundervisningen bör följas upp och utvärderas nationellt. Regeringen bör därför ge Statens skolverk i uppdrag att genomföra en sådan uppföljning och utvärdering.

Utredningens bedömning: Frågan om reglering av klass- och gruppstorlekar behöver utredas vidare.

Lunds kommuns synpunkter: Lunds kommun tillstyrker förslaget delvis och med följande synpunkter. Lunds kommun anser att det är positivt med en flexibel stödform och att stödundervisning kan sättas in skyndsamt men instämmer inte med utredningens bedömning om under vilka förutsättningar detta ska ske.

Att enbart låta lärarens bedömning avgöra behovet av stödundervisning är förenat med vissa utmaningar. Förslaget ligger i linje med SOU 2025:26 *Tid för undervisningsuppdraget* där syftet är att skapa en förstärkt tilltro till professionen. Lunds kommun ser positivt på denna intention men bedömer samtidigt att nu föreslagen förändring ställer höga krav på respektive lärares kompetens. Lunds kommun ser en viss risk att elever får stödundervisning även i de fall där ledning och stimulans inom ordinarie undervisning hade varit mer gynnsamt. Denna risk förstärks i och med utredningens förslag att det är undervisande lärare (utan rektorsbeslut) som ska avgöra vad eleven har behov av.

Kommunen anser att det vore önskvärt att rektor ges en större möjlighet att påverka eller ompröva beslutet. Det bedöms som osannolikt att rektor i någon större utsträckning skulle motsätta sig lärarens bedömning i de flesta fall, men det är av vikt att rektor har en aktiv roll. Den nuvarande utformningen riskerar att begränsa rektors ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet och kan försvåra ledningen av skolans inre organisation. Om det inte är avsikten att utöka rektors formella mandat i detta avseende, bör det säkerställas att beslutet alltid föregås av samråd med speciallärare eller specialpedagog.

Mot bakgrund av ovanstående ser Lunds kommun att förslaget kan komma att innebära att det finns en risk för att elever, utifrån en likvärdighetsaspekt och den intention som skrivs fram i 1 kap. 9 § skollagen om att alla elever ska tillhandahållas en likvärdig utbildning, inte kommer att få samma förutsättningar i sin utbildning. Det bör därför på ett tydligare sätt skrivas fram att rektor i detta arbete har ett särskilt uppföljningsansvar för att säkerställa att undervisande lärare har likvärdig och erforderlig kompetens för att göra dessa bedömningar och vid behov tidigt sätta in kompetensutvecklingsinsatser. I vissa fall kan det till exempel finnas anledning att ge läraren stöd i att utveckla sin undervisning genom handledning av t ex 1:e lärare eller lektor.

Dokumentation

Enligt utredningen ska en enkel anteckning gällande vilken elev och vilket ämne räcka som underlag för insatsen stödundervisning. Lunds kommun instämmer i utredningens bedömning om att lärarnas dokumentationsbörda bör minska. Samtidigt finns det risker med utredningens bedömning om att det endast behövs en anteckning för att både kunna planera och utvärdera stödundervisningen. Utan information om elevens förutsättningar och stödbehov finns det en risk för att den lärare som ska genomföra stödundervisningen inte ger stöd på en nivå som motsvarar elevens behov. För att säkerställa att utbildningen i stödundervisningen blir "effektiv, ändamålsenlig och träffsäker" (s 173) behöver informationsöverföringen annars ske på annat sätt som kommer ta tid från lärarna.

Organisation

Att skapa en elevgrupp med "lämplig sammansättning och storlek", som samtidigt erbjuder goda förutsättningar för studiero och koncentration, kan komma att utgöra en betydande utmaning – särskilt i situationer där elevsammansättningen är föränderlig (s. 173). För att säkerställa kvalitet och kontinuitet krävs tydliga strukturer för samverkan mellan stödundervisning och ordinarie undervisning. Det är av stor vikt att stödundervisningen integreras i den ordinarie verksamheten och inte leder till att eleven mister viktig undervisningstid eller förlorar sin grupptillhörighet.

Därutöver finns en risk att skoldagarna blir onödigt långa, särskilt för äldre elever, om stödundervisningen förläggs utanför den ordinarie timplanen.

Rättssäkerhet

Utredningen föreslår att beslut om stödundervisning varken ska kunna överklagas eller avstås av eleven, som i stället åläggs en skyldighet att delta. Detta väcker farhågor ur både ett elevperspektiv och ett rättssäkerhetsperspektiv. Det finns en risk att särskiljande stödinsatser får negativa konsekvenser för den enskilde eleven, exempelvis genom känslor av utanförskap eller stigmatisering.

Lunds kommun anser att förslagets potentiella risker bör belysas ytterligare, särskilt vad gäller konsekvenserna för elevernas rättssäkerhet, deras upplevelse av delaktighet, samt rektors möjligheter att ta ett samlat ansvar för undervisningens kvalitet och utformning.

Begränsningar i förslaget

Lunds kommun ser positivt på att författningen anger en tidsram för uppföljning av stödundervisningen. Samtidigt bör möjligheterna till en mer individualiserad utformning av stödinsatsen övervägas. Ett behov av intensivt stöd i flera ämnen kan utgöra en starkare indikation på behov av särskilt stöd än ett mindre omfattande stöd i ett enstaka ämne – även om det sträcker sig över en längre tidsperiod än de föreslagna två månaderna.

Det är därför angeläget att tydliggöra hur stödundervisningens frekvens ska förhålla sig till den totala rekommenderade tiden för insatsen. Vissa elever kan ha behov av lågintensivt stöd under en längre tidsperiod, vilket dagens förslag i begränsad utsträckning ger utrymme för.

Stödundervisning i gymnasieskolans kontext

Gymnasieskolans undervisning skiljer sig från grundskolans på flera sätt, till exempel hur länge eleverna läser ett ämne, indelningen i kurser/nivåer, hur många lärare varje elev möter och undervisningsgruppernas storlek. Dessutom innehåller gymnasieskolans ämnesplaner stora mängder stoff och de förmågor som undervisningen ska stötta eleverna att erövra är komplexa. Lunds kommun ser därför gärna att förslagen i utredningen även utformas särskilt utifrån gymnasieskolans kontext.

Lunds kommun skulle vilja utöka förslaget för stödundervisning i gymnasieskolan till att gälla fler ämnen än de föreslagna, svenska, svenska som andraspråk och matematik. Utredningens motivering, att dessa ämnen i hög grad påverkar måluppfyllelsen i övriga ämnen, är förståelig. Lunds kommun anser att liknande resonemang kan tillämpas på fler ämnen. Särskilt bör engelska omfattas, då det – liksom svenska och matematik – är ett obligatoriskt ämne för gymnasieexamen enligt både nuvarande och kommande gymnasieförordning.

6.6 Utredningen av en elevs behov av särskilt stöd och hur särskilt stöd ska ges

Utredningens förslag: Bestämmelserna om utredning av en elevs behov av särskilt stöd i skollagen ska ändras. Om ansvarig lärare eller mentor inom ramen för undervisningen befarar att en elev inte kommer att tillgodogöra sig de kunskaper som minst motsvarar betygskriteriet godtagbara kunskaper eller att en elev inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska läraren eller mentorn göra en skriftlig anmälan till rektorn om att elevens behov av särskilt stöd behöver utredas.

Samråd ska alltid ske med speciallärare eller specialpedagog.

Den nuvarande lydelsen i skollagen att det särskilda stödet ska *ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning* ska strykas för att förtydliga att utgångspunkten inte ska vara att särskilt stöd ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör.

Lunds kommuns synpunkter: Lunds kommun tillstyrker förslaget i första och andra styckena bortsett från regleringen om hur anmälan ska gå till. Rutiner för hur anmälningar och liknande bör gå till bör fortsatt vara en fråga om hur rektor styr sin verksamhet och att en sådan reglering utgör onödig detaljstyrning.

Vidare anser Lunds kommun att det behövs en djupare utredning och analys av hur den föreslagna ändringen gällande det tredje stycket kommer att påverka tillämpningen av övriga stödbestämmelser i praktiken.

Lunds kommun anser inte att den kunskap som idag finns gällande särskiljande åtgärder i skolan, ger stöd för att en sådan betydande förflyttning av principiell karaktär i fråga om inkludering, social trygghet och tolerans i skolan, att utgångspunkten för hur särskilt stöd ska ges bör ändras. I en artikel från Göteborgs universitet¹ lyfts hur elever i särskiljande åtgärder ofta uttrycker känslor av stigmatisering och utanförskap, låg motivation att lära och sämre självkänsla. Dessutom tenderar placeringarna att bli långvariga, eleverna möts av låga förväntningar och får mindre erfarna och kunniga lärare. Av studien framgår att de elever som fick inkluderande särskilt stöd, dvs inom ramen för den ordinarie elevgruppen, har klarat sig bättre i skolan. Trots skollagens nu, enligt utredningen, för snäva skrivelser som när placering får ske, har alltså det exkluderande stödet ökat i omfattning enligt uppgifterna i nämnda artikel. Utredningen saknar en tillräcklig konsekvensanalys av förslaget, vilken behöver innefatta de risker som följer med särskiljande åtgärder i enlighet med ovan. En sådan konsekvensanalys bör även ta hänsyn till att risker kan variera med elevernas ålder. Förslaget harmonierar inte heller med utredningens skrivning i avsnitt 6.3, där det betonas att alla barn och elever ska ges förutsättningar att följa undervisningen. Utgångspunkten i detta avsnitt är att läraren, genom ämneskunskaper, didaktisk skicklighet och relationskompetens, kan utforma en undervisning som möjliggör delaktighet inom ramen för ledning och stimulans. Det framstår därför som motsägelsefullt om man samtidigt inte utgår från

¹ [Färre barn i grundskolan får särskilt stöd – tydlig trend sedan 1990-talet - forskning.se](https://forskning.se) [hämtad 2025-05-26]

att även särskilt stöd i första hand ska ges inom elevens ordinarie undervisningsgrupp för att denne ska kunna följa undervisningen.

6.7 Elevens stödbehov ska styra om en elev ska ges undervisning enskilt eller i en särskild undervisningsgrupp

Utredningens förslag: Det ska inte krävas särskilda skäl för att särskilt stöd ska kunna ges enskilt eller i en särskild undervisningsgrupp.

Det ska tydliggöras att det särskilda stöd som ges enskilt eller i en särskild undervisningsgrupp utgör undervisning.

Den nuvarande lydelsen i skollagen i en annan undervisningsgrupp än den som eleven normalt hör till ska strykas som en följd av utredningens förslag om att utgångspunkten inte ska vara att särskilt stöd ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör.

Lunds kommuns synpunkter: Lunds kommun tillstyrker inte förslaget under de förutsättningar som föreslås i utredningen. Lunds kommun bedömer att det är positivt att utgångspunkten för särskilt stöd är elevens stödbehov men har följande synpunkter.

Det finns fördelar med särskild undervisningsgrupp som särskilt stöd men det finns även risker med den exkludering som det innebär (se ovan Lunds kommuns synpunkter på förslag 6.6). En särskild undervisningsgrupp kan bli en exkluderande åtgärd som kan leda till en inkludering, utifrån en tillgängliggjord undervisning men det ställer krav på undervisningskvalitén i den särskilda undervisningsgruppen. Genom att öka tillgängligheten tillkommer ytterligare en risk för att placeringen kan bli längre än nödvändigt. För beslut om placering och förlängd placering bör det finnas tydliga kriterier att förhålla sig till och det bör finnas krav på en utredning som tydligt kan styrka behovet av fortsatt placering. Placeringar som inte gett önskat resultat bör inte fortsätta eftersom det då finns goda skäl att anta att insatsen inte möter elevens behov.

Nuvarande skollagstiftnings utformning förefaller inte ha verkat så hindrande på skolornas möjligheter till insatser som utredningen menar. Det är alltså inte *möjligheten* att placera elever i en särskild undervisningsgrupp som är en framgångsfaktor utan kvalitén, utformningen och organisationen av den särskilda undervisningsgruppen som är central. Det är viktigt att säkerställa att den typ av särskild undervisningsgrupp som erbjuds verkligen möter elevens behov. Därför bör det ställas krav på hur utredningen och kartläggningen, som ligger till grund för en eventuell placering, utformas. Vidare behöver det ställas tydliga krav på

utvärderingsunderlag som motiverar en fortsatt placering. En lyckosam placering för en elev beror på flera faktorer, inte bara på tillgång till- och att en placering underlättas. För att underlätta en placering i en särskild undervisningsgrupp utifrån en ny skrivning/formulering behöver detta åtföljas av centrala dokument för utvärdering av placering och kartläggning inför placering, samt en dokumentation som beskriver utformningen av den särskilda undervisningsgrupp som eleven placeras i.

För att tydliggöra utredarens intention i andra stycket anser Lunds kommun att ytterligare styrning behöver skrivas fram. Det ska inte endast framgå att innehållet i den särskilda undervisningsgruppen ska bestå av undervisning, utan det bör även vara finnas med att undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare. Om detta inte säkerställs finns en risk att insatsens effekt i praktiken blir begränsad eller uteblir helt.

6.8 Anpassad studiegång får bara ges i sista hand

Utredningens förslag: Beslut om anpassad studiegång får fattas först om elevens behov inte kunnat tillgodoses genom andra former av särskilt stöd.

Beslutet ska föregås av information till eleven och elevens vårdnadshavare om beslutets konsekvenser.

Utredningens bedömning: Åtgärden anpassad studiegång bör följas upp och utvärderas. Regeringen bör därför ge Statens skolverk i uppdrag att genomföra sådan uppföljning och utvärdering.

Lunds kommuns synpunkter: Lunds kommun tillstyrker förslaget med följande synpunkter.

Skillnaden från nuvarande skrivelse är inte tydlig men samtidigt anger nu gällande lagtext egentligen redan att anpassad studiegång ska ses som en sista åtgärd. Det är därför osäkert om förslaget kommer få den avsedda effekten.

Bestämmelsen om anpassad studiegång bör tidsbegränsas i likhet med till exempel bestämmelsen om stödundervisning. Förlängning av beslutet bör tillämpas mycket restriktivt och endast efter en gedigen uppföljning och utvärdering av effekten av det ursprungliga beslutet. Om det tidigare beslutet inte visat sig ha effekt bör ett beslut om förlängning inte fattas. Målet bör alltid vara att delta i den undervisning som gäller för den eleven. Det bör också finnas krav på en skriftlig plan för hur elevens undervisning ska utformas så att eleven når behörighet till gymnasieskolans nationella program.

Vidare anser Lunds kommun en liknande förändring i skrivelsen för gymnasieskolans bestämmelse om reducerat program, 9 kap. 6 § gymnasieförordningen.

Lunds kommun anser därför att Skolverket även i denna fråga bör ges i uppdrag att ta fram ett tydligt stöd för i vilka situationer och på vilket sätt anpassad studiegång ska användas.

Angående särskilt stöd i gymnasieskolan

I gymnasieskolan är det inte tillåtet att ge en elev enskild undervisning (3 kap. 8 och 11 §§ skollagen). Det samma torde gälla en placering i mindre grupp som i praktiken motsvarar en särskild undervisningsgrupp. Samtidigt ställs krav på att ge eleverna det särskilda stöd som de behöver (3 kap. 7 § 3 st skollagen), trots att det endast finns få åtgärder som enligt författningar och praxis definieras som särskilt stöd i gymnasieskolan.

De stödåtgärder som finns att tillgå i 9 kap. gymnasieförordningen är inte alltid tillräckliga, särskilt gäller detta de som genom omfattande stödåtgärder i grundskolan har blivit behöriga till gymnasieskolans nationella program. Dessa elever förväntas då kunna slutföra en gymnasieexamen utan tillgång till samma stöd som de fått i grundskolan. Åtgärderna i 9 kap. gymnasieförordningen räknas i de flesta fall inte heller som särskilt stöd. Därtill är det oklart hur bestämmelsen om specialklass (9 kap. 8 § gymnasieförordningen) förhåller sig till 2 kap. 9 § och 3 kap. 8 § skollagen, vilket annars skulle vara den stödåtgärd i gymnasieskolan som närmast kan liknas vid en särskild undervisningsgrupp.

Att få stödåtgärder inom gymnasieskolans författningar definieras som särskilt stöd, innebär att det kan vara svårt för skolan att vidta åtgärder som möter elevens behov och även svårt för skolan att uppfylla sina skyldigheter enligt skollagen. Att gymnasieskolan är en frivillig skolform är ett gott argument för att elevens rätt att få t.ex. enskild undervisning inte bör vara lika stark som inom grundskolan. Samtidigt ger en avslutad gymnasieexamen goda förutsättningar för individen framöver och kan ses som en samhällsekonomisk vinst. Den inbyggda problematik som beskrivs ovan lär i vart fall till viss del ligga till grund för de konstateranden som Skolverket och Skolinspektionen gjort avseende måluppfyllelse och stödåtgärdernas karaktär i gymnasiet, vilka presenteras i utredningen på s. 120-121.

Samhällsekonomiska konsekvenser

Lunds kommuns synpunkter: Utredningens förslag innebär ekonomiska konsekvenser för kommunala huvudmän, främst kopplat till förstärkta insatser inom stödundervisning i grupp eller enskilt samt borttagande av krav på särskilda skäl för placering i särskild undervisningsgrupp. Sammantaget beräknas utredningens förslag innebära ett tillkommande resursbehov av arbetsinsatser motsvarande nära 3 100 årsarbeten på nationell nivå, vilket motsvarar en arbetskostnad om drygt 2 miljarder kronor. Det framgår inte av de ekonomiska beräkningarna huruvida resurserna kommer att fördelas till kommunerna utifrån socioekonomiska faktorer eller baserat på invånarantal 1-19 år. Vid en fördelning enligt det senare beräknas kommunens tillskott kunna uppgå till cirka 23 miljoner kronor.

I avsnitt 9.5.1 framgår att tillgänglig statistik är begränsad inom flera områden, vilket har medfört att utredningen i vissa fall har använt förenklade antaganden eller schabloner som grund för konsekvensberäkningar. Ett exempel är antagandet att antalet elever i särskilda undervisningsgrupper kan öka med 10 procent från dagens nivå. Det framgår inte hur denna procentsats har fastställts eller vilket underlag som använts.

I den ekonomiska redovisningen anges lönekostnaderna för särskilda undervisningsgrupper till 460 miljoner kronor, medan tabell 9.5 visar att detta belopp inkluderar 61 miljoner kronor i lokalkostnader. Denna skillnad i presentation kan påverka tolkningen av resursbehovet.

Om reformförslagen beslutas och genomförs är det av vikt att de ekonomiska konsekvenserna följs upp och analyseras, särskilt med hänsyn till att beräkningarna i stor utsträckning baseras på schablonmässiga förutsättningar och antaganden.